

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Кафедра статистики та математичних методів в економіці
Кафедра економіки, права та управління бізнесом**

Допущено до захисту
Завідувачка кафедри
статистики та ММЕ
Ольвінська О.Ю.

“ ” _____ 2024р

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра

зі спеціальності **051 «Економіка»**
за освітньою програмою
«Бізнес-економіка та аналітика»

на тему: «Статистична оцінка стану та
перспектив розвитку ринку праці в
Україні»

Виконавець:

студентка центру заочної та вечірньої форми
навчання

Заболотня Юлія Сергіївна _____

Науковий керівник:

к.е.н., старший викладач

Деньгуб Валентина Василівна _____

Одеса – 2024

Зміст

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ СКЛАДОВІ РИНКУ ПРАЦІ ТА ЙОГО	4
СУТНІСТЬ	4
1.1 Теоретична складова ринку праці в Україні	4
1.2. Аналіз існуючих підходів до оцінювання та аналізу ринку праці в Україні	10
1.3 Інформаційно-аналітичне дослідження стану та перспектив розвитку ринку праці в Україні.....	12
РОЗДІЛ 2. СТАТИСТИЧНА ОЦІНКА СТАНУ РИНКУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ	21
2.1 Загальна статистична оцінка поточного стану ринку праці в Україні.....	21
2.2 Стан ринку праці за поділом на регіони України за рівнем розвитку регіонального ринку праці.....	27
2.3 Розробка плану статистичного спостереження поточних тенденцій ринку праці в Україні.....	32
РОЗДІЛ 3. СТАТИСТИЧНА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ.....	39
3.1 Визначення тенденцій розвитку ринку праці в Україні	39
3.2 Структурно-динамічний аналіз розвитку ринку праці в Україні	50
ВИСНОВКИ.....	63
Список використаних джерел	66

ВСТУП

Україна постійно розвивається як економічна система, а її ринок праці є одним із ключових сегментів, який відображає стан та динаміку соціально-економічного розвитку країни. Статистична оцінка стану ринку праці в Україні є важливим інструментом для розуміння його функціонування, виявлення тенденцій та проблем, а також розробки ефективних стратегій управління зайнятістю та розвитку кадрового потенціалу. Цей вступний аналіз статистичних даних ринку праці дозволить отримати об'єктивне уявлення про поточний стан справ та визначити напрямки подальших досліджень.

Мета роботи полягає в розробці теоретичних положень і практичних пропозицій щодо оцінки поточного стану ринку праці в Україні. Для досягнення мети дослідження були визначені **такі завдання**: дослідити основні складові ринку праці в Україні; визначити аналіз існуючих підходів до оцінювання та аналізу ринку праці в Україні; охарактеризувати інформаційно-аналітичне дослідження стану та перспектив розвитку ринку праці в Україні; охарактеризувати загальну статистичну оцінку поточного стану ринку праці в Україні; охарактеризувати стан ринку праці за поділом на регіони України за рівнем розвитку регіонального ринку праці; надати розробку плану статистичного спостереження поточних тенденцій ринку праці в Україні;

Об'єктом роботи є процес оцінки поточного стану ринку праці в Україні.

Предмет роботи є теоретичні положення та практичні рекомендації щодо удосконалення оцінки поточного стану ринку праці в Україні.

Вирішення поставлених у дипломній роботі завдань необхідно здійснювати з використанням **наступних методів**: загальнонаукові методи: аналогія, системний аналіз, формалізація (для характеристики оцінки поточного стану ринку праці в Україні); метод аналіз (для дослідження показників активізації оцінки поточного стану ринку праці в Україні);

Інформаційною базою роботи є законодавчі та нормативно-правові акти, які регулюють маркетингову діяльність; наукові публікації українських та зарубіжних вчених, монографії; організаційно-управлінська документація, матеріали мережі Інтернет.

Практичне значення одержаних результатів дипломної роботи полягає в обґрунтуванні рекомендацій щодо оцінки поточного стану ринку праці в Україні.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку джерел.

ВИСНОВКИ

У роботі представлено теоретичне узагальнення та практичні рекомендації щодо вдосконалення регулювання ринку праці та зайнятості в Україні. В цілому, можна зробити наступні висновки

1. Ринок праці - це система відносин, в якій трансформаційні зміни у використанні робочої сили відбуваються через поєднання ринкових і державних механізмів регулювання. Ринки праці формуються в національному масштабі під впливом економічних, політичних, соціальних, демографічних, регіональних, галузевих та інших чинників і набувають ознак єдиного національного ринку. У сучасних умовах ринок праці є одним з найважливіших, складних і нестабільних елементів економіки. Його особливість пояснюється не тільки тим, що тут перетинаються інтереси держави, підприємств і суспільства. Не тільки тим, що переплетені інтереси держави, підприємств і суспільства формують умови праці, зайнятості і заробітну плату, а й тим, що ринок праці є узагальнюючим показником широкого кола соціально-економічних явищ і процесів суспільного розвитку.

2. Однією з найбільш складних і важливих економічних категорій, що характеризують ринок праці, є зайнятість. Це пов'язано з тим, що зайнятість відображає раціональне використання трудових ресурсів і забезпечує належний рівень життя та ресурсів.

Це пов'язано з тим, що зайнятість відображає раціональне використання трудових ресурсів, забезпечує достатній рівень життя та всебічний саморозвиток людини. Зайнятість - це трудова діяльність громадян, пов'язана із задоволенням особистих та суспільних потреб, яка не суперечить законодавству та, як правило, приносить заробіток (трудоий дохід).

3. Основними цілями діяльності держави на ринку праці є: забезпечення максимально теоретично можливої зайнятості населення і водночас підвищення рівня та якості життя суспільства в цілому; забезпечення максимально можливої зайнятості населення.

У сучасному розумінні максимально можлива зайнятість - це повна зайнятість тієї частини населення, яка вийшла на ринок праці, за винятком працівників, які в даний час змінюють роботу, і працівники, які тимчасово не працюють через зміни в структурі виробництва. Люди цієї категорії постійно присутні на ринку праці, і це вважається нормальним явищем. Варто звернути увагу на думку науковців про те, що втручання держави в регулювання ринку праці має бути мінімальним. На мою думку, має бути досягнутий баланс між державним регулюванням і взаємодією механізмів саморегулювання на регіональному рівні, щоб зберігалися нормальні регуляторні механізми ринкової економіки.

Це пов'язано з тим, що державне регулювання має допомагати саморегулюванню покращувати зайнятість, мобільність і конкурентоспроможність робочої сили, добробут і якість життя, щоб нормальні

регуляторні механізми ринкової економіки на ринку праці не перешкоджали саморегулюванню ринку праці.

4. Ринок праці у своєму функціонуванні повинен комплексно і пропорційно відповідати потребам розвитку окремих регіонів. Іншими словами, для забезпечення ефективного розвитку виробництва і підвищення добробуту всіх членів суспільства має бути забезпечений безперервний, скоординований і пропорційний за якістю, кількістю, освітою, структурою, професійно-кваліфікаційним складом та іншими характеристиками робочої сили, як у національному масштабі, так і між окремими видами діяльності, формами організації підприємництва та організаційно-правовими формами, розподіл робочої сили. забезпечується постійний, скоординований та пропорційний розподіл. Удосконалення структури, освітніх та інших характеристик робочої сили з метою забезпечення ефективного розвитку виробництва та підвищення добробуту всіх членів суспільства. Тому для вдосконалення механізмів регулювання ринку праці на національному та регіональному рівнях важливо створити таку систему соціально-трудова відносин і соціального захисту, яка б законодавчо гарантуватиме продуктивну зайнятість населення, як у країнах ЄС, у тому числі через запровадження більш високого рівня життя

5. На сучасному етапі найактуальнішим завданням національної соціально-економічної політики є здійснення реформ у сфері зайнятості населення з метою наближення її до світових стандартів та створення конкурентоспроможного ринку праці, що є передумовою зміцнення конкурентоспроможності національної економіки. Це є передумовою підвищення конкурентоспроможності національної економіки. Водночас необхідно враховувати вплив на зайнятість населення таких ключових факторів, як глобалізація та інтеграція України у світову економічну систему, а також негативні наслідки світової фінансової кризи, що призвели до скорочення робочих місць та зростання рівня безробіття. Тому необхідно розробити та прийняти комплекс заходів, заснованих на стандартах розвинених країн, які дозволять пом'якшити негативні наслідки кризи на ринку праці. Важливою функцією держави є використання всіх можливостей державного сектору для вирішення проблем зайнятості та забезпечення адміністративної та економічної узгодженості.

6. Запропоновано модель управління параметрами ринку праці та системи зайнятості в Україні як модель взаємодії та партнерства місцевої влади, підприємств і суспільства. Реалізація моделі взаємодії та партнерства місцевої влади, підприємств і суспільства дозволить отримати позитивні результати, що проявляються у зовнішніх формах, у стані як місцевої економічної системи, так і місцевого ринку праці

7. Пріоритетними напрямками зайнятості населення є проведення виваженої демографічної та міграційної політики, удосконалення системи оплати праці, розширення можливостей отримання громадянами державних основних і додаткових доходів, соціальна підтримка окремих груп населення,

підвищення якості та конкурентоспроможності робочої сили, сприяння ефективній та зручній мобільності працездатного населення, активне формування системи гнучких форм зайнятості та запобігання безробіттю шляхом створення нових робочих місць з використанням різних фінансових ресурсів, запровадження механізмів стимулювання виробництва.

Список використаних джерел

1. Хачатурян С. Сутність фінансових ресурсів та їх класифікація С. Хачатурян Фінанси України. 2010. 81 с.
2. Гринькова В.М., Самійленко В.В. Ринок праці: теоретико-методологічні засади та напрямки розвитку: Монографія. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2007.
3. Статистичний щорічник України за 2015 р. К.: Консультант, 2016. 331 с.
4. Офіційний сайт Державної служби зайнятості України: <http://www.dcz.gov.ua>
5. Офіційний сайт Державної служби статистики України: <http://www.ukrstat.gov.ua>
6. Сміт А. Дослідження про природу и причини багатства народів / А. Сміт. – М.: Соцекгиз, 1962. 423 с.
7. Костенко М. А. Соціалізація ринку праці в новій економіці / Збірка наукових праць. К., ЦУЛ, 2014.16.
8. Маршавін Ю. М. Регулювання ринку праці України: теорія і практика системного підходу Ю. М. Маршавін ; Ін-т підготов. кадрів Держ.служби зайнятості України. К. : Альтерпрес, 2011.396 с.
9. Мочерний С.В., Довбенко М.В. Історія економічних вчень (Сучасна економічна думка). Навчальний посібник За ред. Мочерного С.В. Львів: “Новий Світ - 2000”, 2010. 480 с.
10. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. Рівень зайнятості населення за статтю, віковими групами та місцем проживання у 2016 році [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2012/rp/eans/eans_u/rzn_rik12_u
11. Чистяков І. Соціальні аспекти ринку праці Суспільство й економіка, №9, 2000
12. Інфляційний звіт (січень 2023 р.) Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/IR_2023-Q1.pdf?v=4
13. Інфляційний звіт (січень 2023 р.) Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/IR_2023-Q1.pdf?v=4
14. Нове щомісячне опитування підприємств «Український бізнес під час війни». Випуск № 8 (12.2022). Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. URL: http://www.ier.com.ua/files/Projects/2023/TDF/ilovepdf_merged-6.pdf
15. Нове щомісячне опитування підприємств «Український бізнес під час війни». Випуск № 8 (12.2022). Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. URL: http://www.ier.com.ua/files/Projects/2023/TDF/ilovepdf_merged-6.pdf

16. Міграція та соціально-політичні настрої під час повномасштабної війни Росії проти України – дванадцята хвиля дослідження (жовтень 2022 р.) Gradus, Advanter. URL: https://gradus.app/documents/317/Gradus_EU_wave_12_UA.pdf
17. Дослідження на ґрунті даних про підконтрольну територію України (2 лютого 2023 р.) Опендатабот. URL: <https://opendatabot.ua/analytics/death-2022>
18. Profiles, Needs & Intentions of Refugees from Ukraine Regional protection profiling & monitoring factsheet. UNHCR. December 2022. URL: <https://www.ecoi.net/en/file/local/2084454/Regional+Ukraine+Protection+Profiling+Factsheet+2022.pdf>
19. Звіт про результати Національного мультипредметного тесту у 2022 р. Український центр оцінювання якості освіти. URL: https://testportal.gov.ua//wp-content/uploads/2023/02/Zvit_NMT_2022_nasajt.pdf
20. Нове щомісячне опитування підприємств «Український бізнес під час війни». Випуск № 8 (12.2022). Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. URL: http://www.ier.com.ua/files/Projects/2023/TDF/ilovepdf_merged-6.pdf
21. Через війну у 70% українців дохід буде нижчим за прожитковий мінімум, світовий банк. URL: <https://www.volynnews.com/news/all/cherez-viynu-u-70ukrayintsivdokhid-bude-nyzhchym-za-prozhytkovyy-minimum-svitovyy-bank/>
22. Ринок праці в умовах війни: основні тенденції та напрями стабілізації. URL: <https://razumkov.org.ua/images/2022/07/18/2022-ANALIT-ZAPISPISHULINA2.pdf>
23. Конституція України (з офіційним тлумаченням Конституційного Суду України). – К. : Ліра-К, 2006. 96 с.
24. Стефанишин О. Б. Особливості розвитку регіональних ринків праці України та п професійно-кваліфікаційної структури людських ресурсі в умовах відкритої економіки. Журнал Європейської економіки. 2013. 232 с.
25. Шинкарук, Л. В. Структурні трансформації підходи та методи їх дослідження. Структурні трансформації в економіці України: динаміка, суперечності та вплив на економічний розвиток: наукова доповідь заред. чл.-кор. НАН України Л. В. Шинкарук; НАН України, ДУ «Ін-текон. та прогноз. НАН України». Київ, 2015. 304 с.
26. Ворвинець Б. М. Особливості формування і функціонування регіонального ринку праці в умовах посилення інтеграції: авто реф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. економ. наук. Чернігів, 2015. 22 с.

27. Терон І. В. Особливості й типодинаміка ринків праці сільських територій. Центрально-український національний технічний університет, 2018. 149 с.
28. Оліскевич М. О. Асиметричність динаміки процесів на ринку праці: нелінійний економетричний аналіз. Актуальні проблеми економіки, 2015. 436 с.
29. Лук'яненко І. Г., Донкоглова, Т. О. Емпірична оцінка процесі в дестабілізації на ринку праці України. Ефективна економіка, 2018.
http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/9_2018/4.pd
30. Ситуація на ринку праці та діяльність державної служби зайнятості січня-жовтня 2022 року. URL:
https://www.dcz.gov.ua/sites/default/files/infofiles/10_sytuaciya_na_rp_ta_diyalni_st_dsz_2022.pdf
31. Державна служба статистики. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>
32. Дев'яте загальнонаціональне опитування: соціально-економічні проблеми під час війни (26 квітня 2022). URL:
https://ratinggroup.ua/research/ukraine/devyatyy_obschenacionalnyy_opro_social_no
33. «Нерайдушний» стан ринку праці та перспективи його відновлення після війни. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3574736-nerajduznijstan-rinku-praci-ta-perspektivi-jogo-vidnovlenna-pislavijni.html>
34. «Нерайдушний» стан ринку праці та перспективи його відновлення після війни. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3574736-nerajduznijstan-rinku-praci-ta-perspektivi-jogo-vidnovlenna-pislavijni.html>
35. Безробіття в Україні: чому кількість офіційно безробітних зменшилася та яка буде ситуація на ринку праці після війни. URL:
<https://www.slovoidilo.ua/2022/06/04/statija/suspilstvo/bezrobittyaukrayinichomu-kilkist-oficizjno-bezrobitnyx-zmenshylasya-ta-yaka-budesytuacziyarynku-praczi-pislya-vijny>
36. Закон України «Про зайнятість населення» від 2013 р.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>
37. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Методики розрахунку орієнтовної середньої вартості підготовки одного кваліфікованого робітника, фахівця, аспіранта або докторанта» від 20.05.2013 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/346-2013-%D0%BF#Text>
38. Постанова Кабінету Міністрів України від 13.03.2013 «Про затвердження Порядку компенсації роботодавцям частини фактичних витрат, пов'язаних зі сплатою єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування»
<https://i.factor.ua/ukr/journals/bn/2013/april/issue-13/article88762.html>

39. Постанова Кабінету Міністрів України від 20.03.2013 р. «Про затвердження Порядку організації громадських та інших робіт тимчасового характеру» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/175-2013-%D0%BF#Text>
40. Analytychna zapyska MOP. Vplyv kryzy v Ukraini na sferu pratsi: poperedni otsinky [Analytical note of the ILO. The impact of the crisis in Ukraine on the labor sphere: preliminary assessments]. Available at: https://ukraine.un.org/sites/default/files/202205/UKR_Brief%20note_11May2022.pdf.
41. Конкуренція зросла, але є шанс знайти роботу! Що відбувається на ринку праці в червні. URL: <https://vikna.tv/dlia-tebe/roboata/vakansiyi-v-ukrayini-vchervni-sytuacziya-na-rynku-praczi>.
42. Як війна впливає на ринок праці та що чекає шукачів роботи? URL: https://careerhub.in.ua/viyuna_ta_rynok_praci.
43. Як проходить адаптація до роботи в умовах війни – досвід великих компаній. URL: <https://www.work.ua/articles/work-in-team/2870>.
44. Релокейт: гарантії та виплати працівникам. URL: <https://budni.rabota.ua/ua/resume-job-search/relokeytharantiyi-ta-vyplatypratsivnykam>
45. Кого шукають роботодавці у Львові? URL: <https://lviv.grc.ua/article/30180>
46. Вакансії для переселенців: кого шукають роботодавці у Львові. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/04/6/685310/>
47. Аналітична та статистична інформація Державної служби зайнятості. URL: <https://www.dcz.gov.ua/analitics>
48. Міжнародна організація з міграції. URL: <https://ukraine.iom.int/uk/dani-taresursy>
49. Див.: Доцатов Ю. Ближче до світла. Як вивести економіку України з тіні в умовах війни. — РБК-Україна, 21 червня 2022р., <https://www.rbc.ua/ukr/news/blizhe-svetu-vyvesti-ekonomiku-ukrainy-teni1655737514.html>.
50. Дані вказано станом на кінець грудень 2023р., Докладно див. Докладно див. О. Горбановська. Повтомасштабна війна на території України — реакції, виклики та дії бізнесу, Е&У, грудень 2023р., <https://www.youtube.com/watch?v=oPlxvIFEUF8>.
51. Див.: Landmines Still Pose a Threat to Two Million Ukrainians, United Nations Ukraine, <https://ukraine.un.org/en/123917-landminesstill-pose-threat-two-millionukrainians>.
52. Савицький О. Вплив війни: що відбувається на українському ринку праці. Deutsche Welle, 7 червня 2022р., <https://www.dw.com/uk/try-misiatsi-viinyshcho-vidbuvaietsia-na-ukrainskomu-rynku-pratsi-a-62052011/a-62052011>.

53. Щомісячний макроекономічний та монетарний огляд липень 2022 року https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/MM_2022-07.pdf?v=4.
54. European Business Association. <https://eba.com.ua>.
55. Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. <http://www.ier.com.ua/ua/institute/news?pid=6941>.
56. Аналітична та статистична інформація. Державна служба зайнятості України. <https://www.dcz.gov.ua/analitics/67>
57. Аналітична та статистична інформація. Попитта пропозиція на зареєстрованому ринку праці у січні-квітні 2022 року Державна служба зайнятості України. <https://www.dcz.gov.ua/analitics/67>.
58. Розбір. «Ринок виживання». Через війну кожен другий українець втратив роботу. Що буде далі? Ліга.Бізнес, <https://biz.liga.net/ekonomika/all/article/rynok-vyjivaniya-iz-za-voyny-kajdyvvtoroy-ukrainets-poteryal-rabotuchto-budet-dalshe>.
59. Статистичні дані про склад державних службовців у період воєного стану <https://nads.gov.ua/storage/app/sites/5/плани%20та%20звіти/statzvit.pdf>.
60. Щомісячний макроекономічний та монетарний огляд червень 2022 року. Національний банк України https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/MM_2022-06.pdf?v=4.
61. Ринок праці під час війни. Кількість вакансій зменшилася вдвічі, компанії ще активніше шукають сеньйорів і на QA Intern тисяча відгуків <https://dou.ua/lenta/articles/job-market-during-wartime/>